

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ในความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านสื่อสารมวลชน

THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF GRADUATED STUDENTS
IN THE VIEWPOINTS OF MASS COMMUNICATION ENTERPRISES

สุนี หงษ์วิเศษ

Sunee Hongwiset

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย

Faculty of Management and Tourism, Burapha University, Thailand

Email: suneeh@go.buu.ac.th

Received: 2020-02-22

Revised: 2020-03-10

Accepted: 2020-10-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน (2) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 2 คน และผู้ประกอบการภาคเอกชน จำนวน 2 คน และการสนทนากลุ่ม นักศึกษา จำนวน 20 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 28 คน โดยอาศัยการวิเคราะห์และสรุปผลเชิงอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สำคัญ มี 8 ประการ คือ (1) กล้าแสดงออกในการทำงาน (2) ยึดมั่นจรรยาบรรณ (3) รู้หน้าที่สื่อต่อสังคม (4) ความสามารถทางเทคโนโลยี (5) การบูรณาการความรู้ (6) ทักษะการแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (7) ตระหนักถึงผลกระทบ และ (8) การคิดเชิงระบบ
2. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ซึ่งเป็นแนวทางที่สถาบันอุดมศึกษาใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่ครอบคลุมถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสื่อสารมวลชนได้อย่างครบถ้วน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรต้องมีการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาทักษะของผู้เรียนตามประเด็นดังกล่าว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในเชิงของการออกแบบ

หลักสูตร การร่วมพัฒนา การเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการประเมินและสะท้อนผลการพัฒนา

คำสำคัญ: คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ทักษะของสื่อมวลชน การสื่อสารมวลชน

ABSTRACT

These research objectives were (1) to study the desirable characteristics of graduates for the mass communication organizations and (2) to suggest developing the graduates in response to the mass communication agencies' needs. This is qualitative research in which in-depth interviews were conducted with four scholars, two government officials, two private entrepreneurs, and 20 students for focus groups. Data analysis was based on analytic induction.

The research found that.

1. there are eight critical desirable characteristics of graduates which are (1) dare to work (2) adhere to ethics (3) responsibility of social media duty (4) technology ability (5) knowledge integration (6) creative problem-solving (7) realizing the effects, and (8) systematic thinking.

2. When comparing five learning outcomes currently used by higher education institutions, they do not cover the desired characteristics of graduates for mass communication. Therefore, the institutions should have to improve learners' skills development process according to the above issues by relying on the participation of entrepreneurs in terms of curriculum design, joint development as a practice place, and participate in the evaluation and reflection of development results.

Keywords: Desired characteristics of graduates, Skills for mass media, mass Communication

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของบุคคล นับเป็นภารกิจสำคัญของสถาบันการศึกษา ซึ่งบุคคลที่ผ่านกระบวนการพัฒนา จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมชุมชน และจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขององค์กร

และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ศักยภาพดังกล่าว จะครอบคลุมทั้งความรู้ในเชิงหลักการหรือทฤษฎี และทักษะในการประยุกต์ในทางปฏิบัติและการแก้ไขปัญหา (Witayasakpan, 2011) นอกจากนี้ การพัฒนาศักยภาพของบุคคล

จำเป็นต้องพิจารณาถึงบริบทปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต และยังหมายถึงความต้องการขององค์กรที่ต้องการใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของบุคคลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

ในกรณีสภาพแวดล้อมและบริบทของสื่อสารมวลชนในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์มากยิ่งขึ้น ด้วยปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น ความต้องการหรือพฤติกรรมการเสพสื่อของประชาชน ช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร รวมทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเองที่ทำให้บริบทของการสื่อสารมวลชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลโดยตรงต่อความต้องการหรือความคาดหวังที่มีต่อบุคคลที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในองค์กรภายใต้บริบทดังกล่าว อย่างไรก็ตาม บริบทที่เปลี่ยนแปลงและการแข่งขันดังกล่าว นำมาซึ่งปัญหาในทางปฏิบัติและการรักษาวินัยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อ เพียงเพื่อต้องการแย่งชิงพื้นที่ในการนำเสนอข่าวสาร (Stanley & Davis, 1995; Somsert, 2013)

ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพทางด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถแสดงบทบาทที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคม (Vorathumdudee, 2015) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันการศึกษา ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และสถาบันการศึกษา ยังคงเป็นหน่วยทางสังคมที่สำคัญอย่างยิ่งในการ

ขัดเกลาพฤติกรรมของมนุษย์ หรือที่เรียกว่าการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ทั้งในแง่ของการพัฒนากระบวนการคิด องค์ความรู้ การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม (Poothakool, 2019)

ด้วยประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับการอาศัยหลักทฤษฎาวิชาสาระหว่างหลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และการสื่อสารมวลชน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดหลักการเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การวิจัย คือ สื่อสารมวลชนจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสมหรือไม่ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพหรือมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับตลาดแรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าว ก็ควรเริ่มต้นในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่บุคคลจะได้รับการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาแนวทางในการประกอบวิชาชีพที่เป็นทักษะเฉพาะทาง จากที่กล่าวมา ประเด็นสำคัญที่งานวิจัยนี้ให้ความสนใจ คือ การวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับสถาบันการศึกษาในการออกแบบแนวทางและวิธีการพัฒนานักศึกษาให้มี

คุณลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะทางด้านสื่อสารมวลชนได้

2. ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาในการทำความเข้าใจความต้องการของตลาดแรงงานทางด้านสื่อสารมวลชน และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้และทักษะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนได้

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตของการวิจัยแจ่มแจ้งได้ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 28 คน ประกอบด้วย (1) นักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชน จำนวน 4 คน (2) นักศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชนที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 จำนวนรวม 20 คน (3) ผู้ประกอบการภาคเอกชน จำนวน 2 คน และ (4) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน ในกรณีของนักวิชาการและนักศึกษานั้น ทำการเก็บข้อมูลจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 4 แห่ง ที่เปิดสอนในหลักสูตรหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

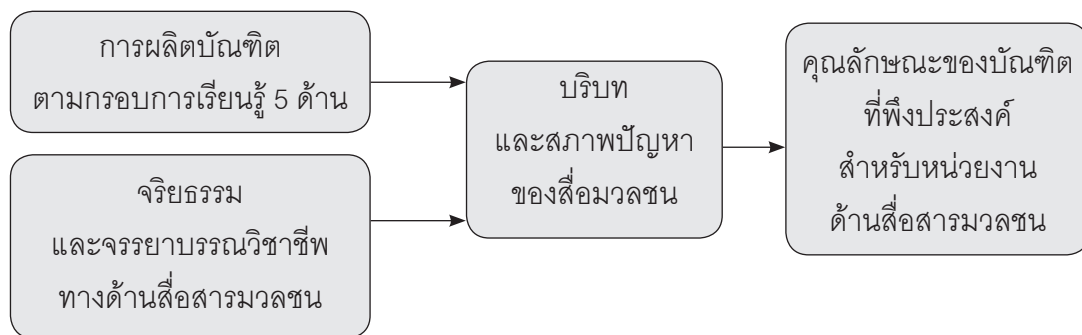
ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ คือ (1) กรอบมาตรฐานตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 ในส่วนของการเรียนรู้และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี และ (6) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อมวลชนซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) จริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 2) จริยธรรมของผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ และ 3) การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553

3. ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากขอบเขตด้านเนื้อหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 28 คน โดยแจกแจงได้ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา และรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนมาแล้วอย่างน้อย 2 ภาคเรียน (2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีภารกิจในด้านการสื่อสารมวลชนและเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในองค์กร รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในบริบทขององค์กรหรือลักษณะงานขององค์กรในภาพรวม และ (3) ผู้ประกอบการภาคเอกชน จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีภารกิจในด้านการสื่อสารมวลชนและต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในองค์กร รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจ

ในบริบทของกิจการโดยรวมเป็นอย่างดี ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จะใช้เวลาประมาณ 40 - 50 นาทีต่อคน

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชนที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 รวมจำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มละ 5 คน โดยใช้เวลาประมาณ 120 นาทีต่อกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยการกำหนดเป็นประเด็นคำถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในกระบวนการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยยังได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของการวิจัย อีกทั้งการให้ข้อมูลเป็นไปด้วยความสมัครใจ เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มเสร็จแล้วผู้วิจัยได้ทำการยืนยันข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้ง เพื่อความถูกต้องชัดเจนของข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาพิจารณาตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่การสรุปเชิงอุปนัย (Analysis Induction) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) จากนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาจัดไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยมีรหัสกำกับทุกข้อความหรือทุกประโยค และจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์และกำหนดเป็นคำสำคัญเพื่อแทนที่ความหมายหรือนัยยะของข้อความในแต่ละกลุ่มนั้น ซึ่งก็คือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในขั้นตอนถัดไป ผู้วิจัยใช้การเขียนบรรยายคำสำคัญนั้น ๆ อย่างละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่นนั้น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สภาพแวดล้อมของสื่อโดยทั่วไป ณ ปัจจุบัน พบว่า สื่อมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อความคิดและทัศนคติของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ในทางตรงข้ามเนื้อหาข่าวที่เป็นสาระหรือเพื่อความรู้ จะเป็นส่วนที่ได้รับความนิยมน้อยกว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องด้วยพฤติกรรมการบริโภคสื่อที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาชน ทั้งในเชิงลักษณะของเนื้อหาที่ต้องการเสพ ช่องทางการรับสื่อที่เน้นความ

เป็นออนไลน์มากขึ้น หรือแม้แต่วิธีการนำเสนอข่าวสารที่ดึงดูดความสนใจ ทำให้บริบทของสื่อสารมวลชนมีการปรับตัวและเกิดการแข่งขันสูงมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการทางด้านสื่อสารมวลชน จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการดำเนินกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการบุคลากรที่มีความรู้และทักษะที่หลากหลายในคนเดียว จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่อประกอบการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแจกแจงได้ดังนี้

1. มุมมองนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนพบว่า การพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของผู้เรียน ณ ปัจจุบัน ยังมีความอ่อนแอในตัวเอง และอาจไม่เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของผู้ประกอบการสื่อ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมของสื่อในปัจจุบันโดยส่วนใหญ่แล้วมุ่งเน้นไปในเชิงของการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณหรือจริยธรรมน้อยลง หรือบางกรณีก็อาจเป็นข้อมูลตกเถียงถึงขอบเขตของเนื้อหาที่ควรนำเสนอหรือไม่ควรนำเสนอซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับหลักผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั้ง 5 ด้าน ซึ่งครอบคลุม (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี อาจจะไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการได้ อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวนี้ ยังนำมาซึ่งข้อถกเถียงสำคัญว่า สถาบันการศึกษาโดยอาศัยบัณฑิตที่เข้าสู่ตลาด

แรงงาน จะสามารถเป็นตัวแปรสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสื่อได้หรือไม่

นอกจากนี้ จากมุมมองของนักวิชาการทางด้านสื่อ ต่างเสนอความเห็นตรงกันว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าการเรียนและท่องจำทฤษฎี อีกทั้งการเรียนการสอนในห้องเรียน จะไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงความเป็นสื่อมวลชนได้ หากไม่ได้ฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง ในประเด็นนี้ สามารถยกตัวอย่างข้อสรุปบทสัมภาษณ์ที่น่าสนใจได้ คือ

“...เพราะโลกสื่อมวลชนเปลี่ยนเร็วมาก Plate Form เปลี่ยน พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยน ผู้คนเปลี่ยน Generation เปลี่ยน เทคโนโลยีเปลี่ยนไป หนังสือพิมพ์ปิดตัว เพราะฉะนั้น 4 ปี ในมหาวิทยาลัยมันนานมาก อาจารย์ทุกคนต้องตระหนักว่าเราอยู่ใน Pressing ซึ่งมันซ้ำเกินไปอะไรที่เป็นความคุ้นเคยเดิมๆมันอันตราย...”

จากประเด็นที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นอีกประการหนึ่งว่า ปัจจุบันผู้เรียนจะสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ดีและผู้เรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสื่อจำนวนมากก็มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อด้วยอยู่แล้ว เช่น การเป็นยูทูบเบอร์ หรือการรีวิวสินค้า เป็นต้น สิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา จะเน้นไปที่วิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการนำเสนอเท่านั้น

2. มุมมองจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า สิ่งที่ต้องออกมาจากตัวนักศึกษา ในอันดับแรกคือ ต้องมีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่ตนเองเรียนรู้และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติจริงได้ ไม่ว่าจะเป็นช่วงของการฝึกงานหรือการปฏิบัติงานจริง หลังจากสำเร็จการศึกษา ปัจจุบันจะมีข้อสังเกต

ว่าผู้ที่มาฝึกงาน รวมทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จะไม่มีพื้นฐานที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้จริง เช่น ความรู้ทั่วไปที่นอกเหนือจากความรู้เฉพาะทาง โดยไม่รวมถึงทักษะการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนักศึกษาในปัจจุบันจะมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว และอันดับสองคือ เรื่องกฎหรือหลักพื้นฐานเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและจริยธรรมของความเป็นสื่อมวลชนที่สามารถนำมาใช้ในการปกป้อง ทั้งบุคคลที่อยู่ในเนื้อหาข่าว หรือแม้แต่ควบคุมตนเองจากการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าวได้ สำหรับนักสื่อสารมวลชนรุ่นใหม่ ผู้ประกอบการภาครัฐคาดหวัง ก็คือ ต้องมีความคิดเชิงวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถนำเสนอให้เห็นจากการต่อยอดความคิด หรือมีข้อเสนอแนะใหม่ๆอย่างเหมาะสม โดยที่ไม่จำเป็นต้องรู้ลึกในเรื่องนั้นๆ

3. มุมมองของผู้ประกอบการภาคเอกชน พบว่า มีการสะท้อนถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนที่จะต้องให้ความสำคัญกับการมีทัศนคติ มีวิสัยทัศน์ และมีนิสัยผนวกกับวินัยที่เหมาะสมกับการทำงานในองค์กรด้านสื่อมวลชน ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของผู้ให้ข้อมูลสำคัญภาครัฐ โดยยกตัวอย่างได้ ดังนี้

“...สื่อปัจจุบัน สิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือเรตติ้ง เพราะเรตติ้งทำลายทุกอย่าง ทั้งด้านคุณภาพ จรรยาบรรณที่เราบ่มเพาะมา สื่อต่าง ๆ มีการเล่าข่าว วิพากษ์วิจารณ์โดยไม่รู้รายละเอียด ไม่เหมือนนักข่าวยุคเก่า อย่างเช่น ข่าวของไทยพีบีเอส ข่าวจาก BBC หรือ CNN ดูแล้วได้ความรู้ มีสาระ มีงานวิจัยรองรับ แต่ทำไม่

ไม่ทำอย่างนั้น ก็เพราะเรตติ้งไม่ดี ไม่มีคนดู ซึ่งเด็กสมัยนี้ไม่ดู Traditional Media...”

จากประเด็นนี้ ได้สะท้อนอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับมุมมองของนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนว่า การแข่งขันของสื่อในปัจจุบัน อาจเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ความต้องการบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กร ไม่เป็นไปตามสิ่งที่สถาบันการศึกษาได้บ่มเพาะผู้เรียนมา และอาจไม่เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ทั้ง 5 ด้านด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวม ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการภาคเอกชน พบว่า ให้ความสำคัญกับความสามารถในการออกแบบสื่อเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับช่องทางในการเผยแพร่ ที่ต้องมีลักษณะของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีจรรยาบรรณต่อการทำงานและมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับทุกสังคมที่ตนเองอยู่ร่วม โดยสามารถยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่น่าสนใจได้ ดังนี้

“...การสอนวิธีคิด เป็นการฝึกอบรมบุคลากรภายในองค์กรโดยต้องเน้นที่ความอยากทำงานของคนสมัครงาน มากกว่าความอยากจะมาอยู่ในองค์กร ความสามารถเฉพาะด้านที่สัมพันธ์กับลักษณะเด่นของรายการและสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรกับบุคลากรและระหว่างบุคลากรด้วยกันเอง แต่มีความกังวลต่อบัณฑิต ช่วงอายุ Generation Z ในแง่ความรับผิดชอบและความอดทน เพราะความเก่งสามารถสร้างได้ภายหลัง...” “...การคัดเลือกเข้าทำงานจะดูที่แรงบัลดาลใจก่อนทักษะ เนื่องจากทักษะสามารถฝึกหัดภายหลังได้

ปัจจุบัน คนเข้าทำงานมีความอดทนในการทำงานลดลง และในอนาคตอาชีพที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์อาจถูกทดแทนโดย AI...”

4. มุมมองจากนักศึกษา พบว่า สิ่งที่นักศึกษาสะท้อนเกี่ยวกับการเรียนด้านการสื่อสารมวลชน คือ หลักสูตรการเรียนการสอน ควรมีการประเมินผู้เรียนให้ทราบถึงศักยภาพก่อนไปฝึกงานหรือไปทำงานกับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน และมุ่งเน้นทำความเข้าใจในการนำจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อไปใช้ในการทำงานกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก

สำหรับแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนนั้น พบว่า เป็นสิ่งสำคัญโดยต้องคำนึงถึงการวิเคราะห์ผู้เรียนกับสภาวะการณ์ทางตลาดแรงงานของสังคมแต่ละยุคที่มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่ต่างกันไป และสิ่งที่ผู้เรียนต้องการให้สถาบันหล่อหลอมและฝึกฝนความหลากหลายในเนื้อหาวิชาการ รวมถึงความสำเร็จตามหลักสูตรที่กำหนดของสถาบัน และเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการหรือองค์กรที่แสวงหาทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบโจทย์ตามความจำเป็นและความสำคัญในแต่ละตำแหน่ง และควรมีหลักสูตรพื้นฐานสำหรับคนที่จบต่างสาขาก่อนเข้าสู่อาชีพสื่อสารมวลชนโดยองค์กรวิชาชีพ

ส่วนแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับด้านการสื่อสารมวลชนที่สำคัญคือ การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่เน้นการปฏิบัติงานทางด้านสื่อที่มีการเปลี่ยนแปลง ทันสมัยกับปัจจุบันและหมายรวมถึงการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ มีการสะท้อนความต้องการในการทำงานทางด้านสื่อสารมวลชนที่เชื่อมโยงกับแนวทางการฝึกปฏิบัติ

ในห้องเรียนที่ว่า อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนทางด้านสื่อสารมวลชน ควรจะต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มข้อมูลสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและทำการสรุปอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน พบว่าสามารถสรุปได้ จำนวน 8 รายการ ดังนี้

คุณลักษณะที่ 1 ความกล้าแสดงออกในการทำงาน กล่าวคือ ต้องมีความกล้าในการแสดงบทบาทตามหน้าที่ของการเป็นนักสื่อสารมวลชนบนพื้นฐานของหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยมีความกล้าที่จะนำเสนอความคิดและความเห็นผ่านชิ้นงานนั้น ๆ ของตนเองต่อสาธารณะอย่างตรงไปตรงมา และไม่มีวาระซ่อนเร้นแอบแฝง ประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Alberti และ Emmons (1989) ที่ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นพฤติกรรมการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลประเภทหนึ่ง ซึ่งคำนึงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล (Thaviphok, 2016) จากสภาพปัญหาของสื่อในปัจจุบัน พบว่า มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในหลายเหตุการณ์ ดังนั้น ความกล้าแสดงออกอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ จะช่วยให้การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลลดน้อยลง อีกทั้งในบางกรณี จะช่วยให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างถูกต้องและไม่บิดเบือนข้อมูลจากความเป็นจริง

คุณลักษณะที่ 2 ยึดมั่นจรรยาบรรณวิชาชีพ กล่าวคือ เป็นการยึดถือและปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ที่กล่าวว่า การยึดหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสื่อมวลชนเป็นประเพณีปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้สื่อและผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อ ได้รับความน่าเชื่อถือและศรัทธาจากสังคม (Permpool, 2011) เช่น การรายงานข่าวต้องเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงไม่สอดแทรกความคิดเห็น หรือต้องไม่เสนอข่าวอย่างเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มาที่ชัดเจน เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ยังสอดคล้องกับจริยธรรมขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน 8 ประการ ที่กำหนดโดยสำนักงานกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (Office of The National Broadcasting and Telecommunications Commission, 2014) คือ 1) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม 2) เคารพในสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง และข้อมูลส่วนตัว 3) มีความอิสระทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และตระหนักถึงผลกระทบต่อผู้บริโภค 4) เคารพในลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญา 5) ต้องส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนคำนึงถึงอันติงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) ต้องปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ 7) การให้พื้นที่สาธารณะ และข่าวสารสาธารณะในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ และ 8) หลีกเลี่ยงการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

คุณลักษณะที่ 3 การรับบทบาทหน้าที่ของสื่อต่อสังคม กล่าวคือ การเป็นสื่อมวลชนที่ดีควรต้องรู้ถึงบทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนมีต่อสังคม ตามกลไกทางสังคม และตามเป้าหมายของการมีอยู่ของสื่อ สื่อมวลชนอยู่ภายใต้โครงสร้างทางสังคมและทำหน้าที่สร้างสมดุลให้กับสังคม โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการแก่ประชาชนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Cybernetic) ซึ่งต้องการให้เกิดภาวะสมดุล (Homeostasis) รวมถึงรูปแบบหน้าที่ของสื่อยังปรากฏให้เห็นแบบการสร้างความวาระหรือประเด็น (Agenda Setting) สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสารเพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ ความสนใจ และการให้ความสำคัญต่อประเด็นของเหตุการณ์ในสังคมอย่างถูกต้อง (Na Nakorn & Thanapunsin, 2017) สิ่งเหล่านี้จะสามารถลดประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในสังคม

คุณลักษณะที่ 4 ความสามารถทางเทคโนโลยี กล่าวคือ สื่อมวลชนที่ดีควรต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ประเด็นนี้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (The National Economic and Social Development Plan, 2017) ที่ว่า การพัฒนาคนด้านความสามารถทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นในยุคปัจจุบันและในอนาคต ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องเหมาะสมเป็นสำคัญ และเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนที่สะท้อนให้เห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาท

กับสื่อเป็นอย่างมาก และรูปแบบหรือช่องทางการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพฤติกรรมของผู้ที่บริโภคสื่อ

นอกจากนี้ แนวทางที่กล่าวข้างต้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Fugkao (2019) ที่ให้กรอบคิดทักษะของมนุษย์แห่งศตวรรษนี้ว่าเป็นภาคีเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning) ซึ่งสะท้อนการผสมผสานเนื้อหาความรู้ ที่กล่าวถึงสาระวิชาหลักและความรู้สำคัญสำหรับการดำรงชีวิต ตลอดจนการบูรณาการทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการใช้ชีวิต และการทำงานเข้าด้วยกัน โดยผลลัพธ์เหล่านี้เชื่อมโยงกับระบบส่งเสริมการเรียนรู้รอบด้าน และมีความเชื่อมโยงกับข้อเสนอของ Thanormchayathawat, Vanitsupphavong, Niemted และ Portjanatanti (2016) ที่ได้ศึกษาเรื่องทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยพบว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ คือ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ

คุณลักษณะที่ 5 การบูรณาการความรู้ กล่าวคือ ต้องมีองค์ความรู้ที่สำคัญและเพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชน รวมทั้งต้องมีความรู้รอบตัวเป็นส่วนประกอบด้วย เนื่องจากการทำหน้าที่สื่อในด้านหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในอีกด้านหนึ่ง ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในกรณีใกล้เคียงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจเคยเกิดขึ้นในอดีตเพื่อประกอบการนำเสนอด้วย

ซึ่ง Wedchayanon (2013) ได้สะท้อนมุมมองว่าโลกในปัจจุบันเป็นโลกที่ต้องอาศัยฐานความรู้อย่างมากซึ่งทำให้มนุษย์ต้องมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

คุณลักษณะที่ 6 ทักษะการแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ต้องเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือข้อเท็จจริง ประเด็นดังกล่าว ครอบคลุมถึง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างนวัตกรรม ความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ต่อการสื่อสารโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม (Panich, 2012; Kongkhan & Sitti, 2018)

คุณลักษณะที่ 7 การตระหนักถึงผลกระทบ กล่าวคือ สื่อมวลชนที่ดีต้องสามารถพิจารณาได้ว่าสิ่งที่นำเสนอสู่สาธารณะจะก่อให้เกิดผลกระทบหรือไม่ อย่างไร และมากน้อยเพียงใด ประเด็นดังกล่าว ยังครอบคลุมถึงการตระหนักรู้ทางสังคมซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม ด้านความเข้าใจสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาสังคม และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม (Srisawat, 2007) ประเด็นนี้ยังมีความสอดคล้องกับทักษะในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามที่ระบุก่อนหน้านี้

คุณลักษณะที่ 8 การคิดเชิงระบบ กล่าวคือ การสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยมีการลำดับเหตุการณ์ ความสำคัญและความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมทั้งต้องสามารถวิเคราะห์ช่องทางและวิธีการในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและบริการต่อผู้บริโภคผ่านช่องทางที่หลากหลายและตรงกับพฤติกรรมของผู้บริโภคได้อย่างทันทั่วทั้งที่

การคิดอย่างเป็นระบบ เป็นทักษะในการคิดแบบองค์รวมทั้งระบบ ที่เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นขั้นเป็นตอนอย่างครบถ้วน (Senge, 1993) ความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ (Analytical Abilities) เป็นความสามารถของบุคคลที่จะเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่าง การวิเคราะห์ การประเมินค่า การวิจารณ์ การตัดสินใจและการอธิบายอย่างมีเหตุผล และอาจหมายถึงการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบที่มีลักษณะในเชิงสร้างสรรค์ด้วย (Sternberg & Grigorenko, 2007)

2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการ

จากผลการวิจัยข้างต้นพบว่า สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันใช้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5 ด้าน ซึ่งครอบคลุม (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ยังอาจไม่ครอบคลุมถึงการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานจริงในองค์กรทางด้านสื่อสารมวลชน หรืออาจจะยังไม่ได้กำหนดเป็นรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่สถาบันการศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ประกอบการด้านสื่อสารมวลชน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับทักษะที่จำเป็นอย่างน้อยทั้ง 8 ด้าน ข้างต้นแล้ว จะสังเกตได้ว่า มีทักษะบางประการที่ไม่ได้ระบุไว้ในผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน อย่างชัดเจน เช่น การบูรณาการความรู้

การกล้าแสดงออกในการทำงาน และการตระหนักถึงผลกระทบของการทำงานที่มีต่อสังคม เป็นต้น เมื่อพิจารณาในด้านหนึ่ง สิ่งเหล่านี้จึงควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาทักษะของผู้เรียนด้วยเช่นกัน และในอีกด้านหนึ่ง หน่วยงานสื่อของรัฐและผู้ประกอบการสื่อภาคเอกชน ควรเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในเชิงของการออกแบบหลักสูตร การร่วมพัฒนา การเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการประเมินและสะท้อนผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในส่วนของผู้ประกอบการเอง จำเป็นต้องมีระบบกลไกในการกำกับ ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของบุคลากรภายในองค์กร ให้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อมวลชน โดยอาศัยหลักคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 8 ด้านในการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ได้เสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาทางด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 8 ด้าน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาควรต้องให้ความสำคัญและออกแบบแนวทางหรือวิธีการในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักสำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสื่อมวลชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และจะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานสื่อของรัฐและผู้ประกอบการสื่อภาคเอกชน

1.2 ในกรณีของผู้ประกอบการสื่อทั้งภาครัฐและเอกชน ควรต้องพิจารณาและสร้างความตระหนักถึงการแสดงบทบาทหน้าที่ที่ดีเนื่องด้วยสื่อในปัจจุบันจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเข้าใจ และการตีความของประชาชนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอย่างมาก และอาจเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมได้อย่างคาดไม่ถึง ดังนั้น คุณลักษณะทั้ง 8 ด้านที่นำเสนอในงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในสังกัด ให้มีความตระหนักและรู้ถึงหน้าที่ที่ควรจะเป็นในฐานะสื่อที่ดี

1.3 หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับ ควบคุมการทำงานของสื่อ ควรนำคุณลักษณะของสื่อที่สำคัญทั้ง 8 ประการ ไปใช้ในการออกแบบแนวทางในการคัดกรอง หรือการออกหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพสื่อ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมการทำงานของสื่อ ให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 เนื่องด้วยการวิจัยครั้งนี้ ยังอาจไม่ครอบคลุมถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการด้านสื่อสารมวลชน ดังนั้น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการปรับเปลี่ยนแนวทางหรือวิธีการในการดำเนินกิจการของสื่อในอนาคตได้

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทำงานของสื่อ ทั้งที่เป็นสื่อแบบเป็นทางการ เช่น รายการโทรทัศน์ หรือรายการวิทยุ เป็นต้น รวมทั้งสื่อที่ไม่เป็นทางการ เช่น สื่อในโลกโซเชียล เป็นต้น ควรนำผลการวิจัย

ไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบกลไก แนวทาง ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ
และวิธีการในการกำกับดูแลการทำงานของสื่อ วิชาชีพต่อไป

REFERENCES

- Alberti, R.E. & Emmons. M.L. (1989). **Your Perfect Right: A Guide to Assertive Living** (10th ed.). California: Impact.
- Fugkao, S. (2019). **21st Century Skills**. Retrieved November 25, 2019, from <http://web.chandra.ac.th/blog/wp-content/uploads/2015/10/>. (in Thai)
- Jiajanpong, A. (2018). The role of Thailand's media in the political transformation. **Veridian E-Journal**, 11(3), 2632-2647.
- Kongkhan, T. & Sitti, S. (2018). The research and development of the instructional model for enhancing the creative problem-solving abilities of students in higher education. **Journal of Education Mahasarakham University**, 12(2), 83-96. (in Thai)
- Na Nakorn, P. & Thanapunsin, N. (2017). Using the theory of the role of media with press. **Journal of Mass Communication**, 5(2), 144-163. (in Thai)
- Office of the Higher Education Commission. (2018). **High Education Plan 20 years B.E. 2561-2580**. Bureau of Policy and Planning, Office of the Higher Education Commission, Prik Wan Graphic Co., Ltd.
- Office of the National Broadcasting and Telecommunications Commission. (2014). **Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting**. Retrieved April 11, 2019, from <https://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/570500000006.pdf>. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). **The National Economic and Social Development Plan**. Retrieve October, 2, 2019, from http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue. (in Thai)
- Panich, V. (2012). **21st Century Student Outcomes and Support Systems**. Retrieved December 10, 2019, from http://www.noppawan.sskru.ac.th/data/learn_c21.pdf
- Permpool, C. (2011). **Nation Way**. Bangkok: Bangkokbiz.

- Poothakool, K. (2019). **The Role of Educational Institutions and Thai Society in the Digital Age**. Retrieved July 6, 2020, from <https://www2.rsu.ac.th/sarnrangsit-online-detail/Education>. (in Thai)
- Senge, P. (1993). **The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization**. London: Century Business.
- Somsert, S. (2013). Human alienation in modern society. **Executive Journal**, 33(3), 25-33. (in Thai)
- Srisawat, P. (2007). **A Study of Social Awareness Study of Social Awareness and Group Counseling Model Construction for Developing Social Awareness of Thai Adolescents**. Ed.D. Program in Counseling Psychology, Srinakharinwirot University. Retrieve September 28, 2019, from http://thesis.swu.ac.th/swudis/Coun_Psy/Patcharaporn_S.pdf. (in Thai)
- Stanley J.B. & Davis, D.K. (1995). **Mass Communication Theory: Foundations, Ferment, and Future**. Belmont, California: Wadsworth Pub. Co.
- Sternberg, R.J. & Grigorenko, E.L. (2007). **Teaching for Successful Intelligence**. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Thanormchayathawat, B., Vanitsupavong, P., Niemted, W. & Portjanatanti, N. (2016). 21st century skills: A challenge for student development: The Southern college network **Journal of Nursing and Public Health**, 3(2), 208-222. (in Thai)
- Thaviphok, T. (2016). **A Great Feature of Entrepreneurs, Small and Medium Enterprise**. Retrieved December 2, 2019, from <http://cms.dru.ac.th/jspui/handle/123456789/1296?mode=full>. (in Thai)
- Vorathumdusdee, D. (2015). Living capitalism business has a heart. **Romphruek Journal**, 33 (2), 17-25. (in Thai)
- Wedchayanon, N. (2013). **Recruitment Systems, Development and Maintenance in Thai Government on Public Administration (Era 2418-Present)**. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Witayasakpan, J. (2011). **Opinion Surveying of Graduate Survey to Mass Communication Curriculum**. Chiang Mai: Faculty of Humanities, Chiang Mai University. (in Thai)